

עטרת שלום

עלון שבועי שיעורי מוסדות קאמרגא בארה"ק – בנושאים כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
רח' ארזי הבירה 48 ירושלים

פרשת בא

עטרת ראשנו

דברי תורה מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

בס"ד, עש"ק פרשת בא
ה' שבט תשפ"ג – שנה י"ד גליון תרמ"ה

זמני הדלקת הנרות ומוצי"ש

ירושלים	4:33	5:48	6:27
בני ברק	4:47	5:49	6:23
ניו יורק	4:49	6:08	6:20
מונטריאל	4:35	5:54	6:06

נא לשמור על קדושת הגליון

וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לְכָל זַקְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם מִשְׁכּוֹ וקָחוּ לָכֶם צֹאן לְמִשְׁפַּחְתֵּיכֶם וְשַׁחֲטוּ הַפֶּסַח. וּלְקַחְתֶּם אֶגְדַּת אֲזוּב וּטְבַלְתֶּם בָּדָם אֲשֶׁר בְּסֶף וְהִגַּעְתֶּם אֶל הַמִּשְׁקוֹף וְאֶל שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת מִן הַדָּם אֲשֶׁר בְּסֶף וְאַתֶּם לֹא תֵצְאוּ אִישׁ מִפֶּתַח בֵּיתוֹ עַד בֹּקֶר (יב סא-בב)

והנה היחוד הזה נעשה ע"י ושחטו הפסח, היינו ושחטו הוא לשון נקיות, כמו שכתוב 'זהב שחוט' (מלכים א' י מז) ופירושו שם המפרשים, שהוא זהב טוב ונקי הנמשך כשעוה עי"ש. הפסח היינו פ"ה ס"ח, שהוא תיקון המלכות שהוא בחינת פה, בסוד מלכות פה תורה שבע"פ קרינון לה (תקוה"ז דף יז), שיהיה בבחינת ס"ח שהוא בנ"ה חיים, בחינת המוחין אהי"ה הוי"ה אהי"ה שהם בנ"ה חיים כנודע (פע"ח שער חג המצות פ"ז).

זוה ע"י ולקחתם אגדת אזוב בנ"ה י"ה עה"ב, בחינת המוחין מאו"א, ועי"ז וטבלתם בדם היינו בדם הוא ב' ד"ם, וכמבואר בשער הכוונות (דרושי הפסח ד"א) בחינת אימא עילאה המתפשט תוך ז"א, היא נקרא אהי"ה, והנה אות אלק שבמילוי אות וא"ו הנתונה בין ב' הווין משם מ"ה, הוא שם אהי"ה ג"כ בריבועו העולה ג"כ ד"ם. ואם תסיר אות א' זו מן ההוי"ה דמ"ה תשאר ההוי"ה כחשבון ד"ם ג"כ, ונמצא כי כל ההוי"ה זולת אות זו היא בנ"ה ד"ם, וא' זו הרמות לשם אהי"ה בריבועו, גם הוא בנ"ה ד"ם, א"כ הוא דם בתוך דם, ובהתחברות דם אהי"ה בדם שארית שם ההוי"ה דאלפ"ן, יהיה שם מ"ה עי"ש. וזהו ולקחתם אגדת אזוב שהוא המשכת המוחין מאו"א לז"א, עי"ז וטבלתם בדם נבלע דם אהי"ה בדם שארית שם ההוי"ה דאלפ"ן, ויהיה שם מ"ה בשלימות, שזה היה עיקר התיקון במצרים כמבואר שם.

ולכן והגעתם אל המשקוף ואל שתי המזוזות מן הדם אשר בסף כי ידוע (בוה"ק ח"ג קמט. ובהנהות מהר"ז אור ד) שצורת משיחת הדם על המשקוף ועל שתי המזוזות היה בצורת אות ה', שמרמו לה' אחרונה של שם הוי"ה בחינת מלכות שניתקן עי"ז, ואז נעשה היחוד השלם, ועי"ז יצאו בני ישראל מארץ מצרים.

רעוא דרעיון תשע"ז לפ"ק

ורביע יום, ומקצת יומא ככוליה יומא, לחושבן משכ"ו. ומאן דמשך מתמן, משך נהירו לסיהרא לקדשא לה. וכן איתא שם עוד (ח"ג רג.) רכי אלעזר אמר, כתיב משכו וקחו לכם צאן וגו' מאי משכו, כמאן דמשך מאתר אחרא, לאתר דא. משכו יומין עלאין לגבי יומין תתאין. יומין עלאין אינון שם"ו, כחושבן משכו. יומין תתאין, זמנין דאינון שג"ה, ובזמנא, דאתנהרא סיהרא באשלמותא, סליקו למהוי אינון יומין שם"ה, כחושבן משכו חסר חד, משכו יומין עלאין לגבי יומין תתאין, למהוי כלהו כחדא כחבורא חדא עי"ש.

נמצא מכל זה שהתיקון המלכות והיחוד הנעשה ע"י הקרבת קרבן פסח בזמנו, נותן כוח לכל ימות השנה שנוכל לתקן את המלכות ושיהיה היחוד השלם, ע"י תורה ומצוות שמקיימים בני ישראל.

וזוהו אמרו משכו שמרמו על כל ימות השנה, כי הוא בנ"ה שם"ה עה"כ כנ"ל, וקחו לכם בנ"ה רד"ו שנה שהיו בני ישראל במצרים, והוא בנ"ה י"פ שם אהי"ה, כמבואר בשער הכוונות (דרושי הפסח ד"א) שמשך רבינו ע"ה במראה הסנה חשב כי כיון שישראל שבאותו הדור גרמו אל הסתלקות הדעת העליון, שהם עשר הוי"ות של הה"ה וה"ג, א"כ המשך שני גלותם יהיה כמספר ה' הוי"ות אשר נסתלקו בעונם, שהם בנ"ה ר"ם, וכפ"ז לא הגיע עדיין זמן הגאולה, אז א"ל השי"ת כי אין קץ גלותם תלוי בהוי"ות הדעת שנסתלקו, אלא באחוריים דשמות אהי"ה שנשארו בדעת דו"א, אשר מהם יונקים החיצו' בגלות הזה, וכפי מספר מקום יניקתם כך המשך מספר שני ממשלתם, והם רד"ו שנה, וא"כ כבר הגיע זמן גאולתם עי"ש.

ולכן ע"י שתקנו בני ישראל ה"פ שם אהי"ה, שהוא בחינת בינה, עי"ז נעשה היחוד של צאן כידוע ממרן הבעש"ט הקדוש (בעש"ט עה"ת וקרא דה) שצא"ן הוא בנ"ה שם צ"א הוי"ה אדנ"י, בחינת יחוד קוב"ה ושכינתיה, והנ' הוא בחינת בינה סוד המוחין המזווג אותם.

הנה רש"י לעיל (פסוק ו) פירש משכו וקחו משכו ידיכם מעבודה זרה, וקחו לכם צאן של מצוה, והוא מחכמו"ל (שמו"ר מז ב).

והנראה לכאור ענין הבאת קרבן פסח במצרים ע"י בני ישראל, דזה ידוע ממרן האר"ז"ל (שער הכוונות דרושי הפסח ד"א) שמה שירדו בני ישראל בגלות בארץ מצרים, היה כדי שיתקנו את כל חלקי השכינה שנפלו במצרים ע"י חטאו של אדה"ר, וכמו שהשי"ת הבטיח ליעקב אבינו 'אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך גם עלה' (בראשית מז ד) שיעלה עמכם כל חלקי השכינה שבמצרים עי"ש.

וזוה איתא בשער הכוונות (דרושי הפסח ד"א) שדם מילה הם מן החסד שבוה נתקן ז"א, ודם פסח הם מן הגבורות שבוה נתקן נוקבא עי"ש. נמצא שקרבן פסח הוא תיקון המלכות, ועי"ז נעשה היחוד של קודשא בריך הוא ושכינתיה.

וזוהו כוונת חז"ל משכו וקחו משכו ידיכם מעבודה זרה, וקחו לכם צאן של מצוה, היינו כי זה ידוע (פע"ח שער ר"ח פ"ה) שהחטא של עבודה זרה פוגם בספירת המלכות, כי פורק ממנו עול מלכות שמים. וזהו משכו ידיכם מעבודה זרה, היינו שתתקנו את פגם המלכות, ועי"ז וקחו לכם צאן של מצוה, יהיה היחוד של קוב"ה ושכינתיה, כמו שאומרים לפני כל קיום מצוה, לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה, ברחילו ורחימו, ליחד שם י"ה בו"ה ביחודא שלים.

ובזה נבוא לפרש המקראי קודש, דהנה זה ידוע (מובא בלקושי תורה שמות ובשעה"כ פסח ד"ד) מה שהשיב רבי שמעון לרבי אלעזר בנו, ששאלו כי אחר שחמץ יצה"ר ומצה יצ"ט, למה לא נצמיינו שלא לאכול חמץ כל השנה, והשיב לו כי הימים הללו להיותם חולים שיצאו ממצרים הוצרכו לאכול מצה, ואח"כ בהיותם בריאים וטובים לא יזיק להם אף אם יאכלו חמץ עי"ש. נמצא שחג הפסח משפיע לכל השנה כולה.

וזוהו שאיתא בזוה"ק (ח"ב ע.) משכו וקחו לכם משכו יומין עלאין לאנהרא ליומין תתאין שם"ה

עטרת פז

אמרות טהרות מרבתינו זי"ע

היום אתם יצאים בחדש האביב (דגד).

אפשר לפרש שזה ידוע מה שאימת בחכמו"ל (פנהרין צח). רבי יהושע בן לוי אשכח לאליהו, אמר ליה אימת אתי משיח, אמר ליה זיל שיליה לדרידה, אול לגביה, אמר ליה שלום עליך רבי ומורי, אמר ליה שלום עליך בר לויא, אמר ליה לאימת אתי מר, אמר ליה היום, אתא לגבי אליהו, אמר ליה שקורי קא שקר בי, דאמר לי היום אתינא ולא אתא, אמר ליה הכי אמר לך היום אם בקולו תשמעו (תהלים צה ז). שאם יעשו בני ישראל תשובה או אני אבוא אי"ה לנאול את בני ישראל מהגלות המר והנבזה, אשר על זה אנחנו מחכים שירחם עלינו. וזה מה שפירש מרן בעל האור החיים הקדוש זי"ע"א על הפסוק בואתחנן (ד לב) 'ידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלוקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד' עפ"י מה שאימת בפרקי אבות (פ"ב מ"י) ושוב יום אחד לפני מיתתך. שהרי אינו יודע האדם מתי הוא הולך מעוה"ז לעוה"ב, לכן צריך האדם בכל יום לעשות תשובה, ועי"ז יהיה כל ימיו בתשובה. וזה 'ידעת היום' שעי"ז שאתה חושב כי זה היום שלך היום האחרון, ממילא 'השבות אל לבבך' תעשה תשובה, כדי לקיים שוב יום אחד לפני מיתתך. ודפח"ח ושי"י. וזה ידוע מחכמו"ל (פנהרין צח). אם זכו אחישנה במהרה, ואם לא זכו או בעיתה, וזה תלוי הכל אם יעשו תשובה, ויעשו מצוות ומעשים טובים, וגם לעסוק בתורה הקדושה, וללמוד וללמד לשמר ולעשות את כל דברי תלמוד תורתך באהבה. וזה אמרו 'היום' אם אתה חושב שרק היום יש לך בחיים ולא יותר, אז תעשה תשובה ומצוות ומעשים טובים, ואז אתם יצאים בחודש האביב' תהיה הגאולה בבחינת אחישנה במהרה, אפילו שעוד זמן אביב שלא באה העת הגאולה, וכל זה הוא רק כשהיה 'אתם' אותיות 'אמת' שעשה הכול בדרך אמת לשם שמים, כי קושטא קאי ושיקרא לא קאי (שבת קד.).

בב"א.

מעשה שלום מרבינו שלום מקאמרנא

עטרת חכמים

עיונים וביאורים מרבתינו זי"ע

ההיא, ואו לימוד התורה הנמשלת למים, מכבה האש הזרה של היצר הרע, כדברי חז"ל קידושין (ב) אם פגע בך מנוול זה משכחו לבית המדרש, היינו שלימוד התורה יכבה אש העבירה, ולהיפך כאשר יבא בקרבנו אש של קדושה לעשות ולקיים מצוה בהתלהבות גדולה, בא היצר לכבותו ככח של מים, או לימוד תורה שנמשלה לאש, ויבער היצר הרע המביא קרירות בלבו ח"ו, ואודברי התורה נמשלה לאש, וזה דבר נפלא בס"ד. ובוה פרשתי בס"ד דברי חז"ל (ב"ק יג:) מטבע של אברהם אבינו, זקן וקנה מצד אחד, ובחור ובתולה מצד אחד. שמטבע הוא מלשון טבע, היינו הכח והמטבע של אברהם היה להשתמש בשני הכוחות האלה, ובכל ימי חייו השתמש בשני כוחותיו בין בימי הבחרות בין בימי הוקנות, תמיד היה בחור מכאן וזקן מכאן, שתמיד השתמש ללא תעשין בכח הוקנה, ולמצוות בכח הבחרות, ואם כן היה תמיד אברהם בבחינת נער ובבחינת זקן. וזה זקן ר"ת זקן נער, ואות הק' מספר גל"ך, לרמז כי אברהם הלך תמיד בבחינת זקן ובבחינת נער כהנ"ל.

ובוה יובן מה ששאל פרעה מלך מצרים למה ע"ה מי ומי ההולכים ששאל האם יש לכם עוד כאלה שבוער בלבם עבודת ה', הלא כבר כולם נמטעו בין המצרים, ומי יסיכם למסור נפשו לצאת למדבר שממה וציה, ועל זה השיב לו משה בנערינו ובקנינינו נלך שאנחנו נשתמש בכח הוקנה ובכח הבחרות כר"ת זקן כהנ"ל.

ואמרתי עוד, בנערינו ובקנינינו רמז לאברהם אבינו ע"ה שהמטבע שלו היתה זקן מכאן ונער מכאן, בבנינו ובבנותינו מרמז על יצחק אבינו ע"ה שהיה מתחם לאברהם אביו, בצאנינו ובקנינינו נלך רמז ליעקב אבינו ע"ה שהיה רועה צאן לבן, ובוכות שלשתם נלך.

'בית אבות' עפ"י פ"ב מרבינו חיים יעקב מקאמרנא

וישב את משה ואת אהרן אל פרעה ויאמר אללהם לבו עבדו את הוי"ה אללהיכם מי ומי ההלכים. ויאמר משה בנערינו ובקנינינו נלך בקנינינו ובבנותנו בצאנינו ובקנינינו נלך פי חג הוי"ה לנו (י ח-ט).

הנה מבואר בשם מרן קוה"ק הבעש"ט זי"ע, שפירש מקרא 'וקוי ה' יחליפו כח' (ישעיה מ ב), כי בימי בחרות, הגוף חזק ברתיות הרמים, ועל כן הנסיון היותר גדול הוא להשמר מלעבור על הלא תעשין, ולעומת זה בימי הבחרות והנערות יוכל לעבוד את השי"ת בעבודה גדולה בהתלהבות עצומה כמצות עשין, כגון להתפלל בכח גדול, ולעשות המצוות בחוקה. ובימי הוקנה נעשה הגוף חלש וצונן, והנפיונת כלא תעשין נפסקין, אבל גם למצות עשה הכח אז חלש יותר בימי הבחרות, וממילא לא יצטרך להתגברות גדולה שלא לעבור ח"ו על הלא תעשין כמו בימי הבחרות, אבל גם למצות עשין, אין בכוחו להתלהבות גדולה כמו בימי הבחרות.

ואמר מרן הבעש"ט זי"ע 'וקוי ה' יחליפו כח' היינו אלו שכל קיווים הוא לעבוד את השי"ת ולעשות נחת רוח ליוצרם, המה מחליפים תמיד בכוחם, ובימי הבחרות ללא תעשין, המה לוקחים כוחות הוקנה החלושים, אשר הגוף כבר הפסיק לפעול כוחו החומרי, ואילו בימי הוקנה לוקחים כח הבחרות למצוות עשה, והם מחליפים תמיד כח הגוף. אלו דבריו הקדושים, ודפח"ח.

ואמרתי להוסיף על דבריו הקדושים, דכל זה יכול להיות רק באמצעות התורה שנמשלה לאש, שנאמר (דמיה כג ט) 'הלא כה דברי כאש, ולפעמים נמשלה למים, שנאמר (ישעיה נה א) 'הוי כל צמא לבו למים' (עין תענית ג), והלא הם שניהם דברים הפכיים זה לזה, אבל אם הם משלימים זה את זה, אז אפשר להמשיכם כהנ"ל. כי ח"ו כשכא לידו לעבור על לא תעשה, מכניס היצר הרע בלבו אש בוערת לעבירה

עטרת רז

רזי תורה מרבתינו זי"ע

דברו אל כל עדת ישראל לאמר בעשר לחדש הזה יקחו להם איש שה לבית אבת שיה לבית (בב).

הצדיקים בעולם הזה, מוסיפין כח ומחדשים כח למעלה, כביכול מידי יום ביומו, ומאירין באצילות אור לאין קץ וערך, בכל יום נוסף על חברו נשמה לנשמה, דבחינת אצילות של הצדיק העולה בחכמה. ועל ידו מתחברים או"א על ידי שם ע"ב. ונשמת הצדיק הזה הבא מבניה, מעלה מ"ג לבניה כי נשמות צדיקים אלו הם מ"ג דבניה ונשמות הצדיקים שהם בני המלכות הם מ"ג למלכות ע"ש.

נמצא לפי זה, אמר הקב"ה למשה ואהרן, שיאמרו לישראל שיקחו להם איש שה לבית אבות ר"ל צדיק הגדול הזה הבא מבניה שהוא מעלה מ"ג לבניה, ועל ידו הוא יחוד או"א כנ"ל. וזהו ויקחו להם צדיק כזה שיכול ליחד יחודא עלאה לבית אבות, ובמילא נתייחד יחודא תתאה על ידי ישראל שה לבית, היינו שה שהוא צדיק התחתון דת"ת, לבית שהוא מלכות שמים, בסוד ביתו זו אשתו כנודע (ויפא ב). והבן.

'בן בית' ח"ב דף לז מרבינו אליעזר צבי מקאמרנא

לחדש הזה שהוא ת"ת, אז הוא יחוד יאהדונה"י יחודא תתאה, היינו שיקרבו ישראל על ידי עבודתם לחדש הזה שהוא ת"ת כנ"ל. ואח"כ אמר הקב"ה כביכול למשה ואהרן, היינו שבתיבת הזה כתיב אתחנתא. להורות שהוא אמירה בפני עצמו ויקחו להם לישראל איש שה. ר"ל שה בחינת שם שד"י, כי רבינו האלקי הקדוש מרן האר"י זלה"ה מחלק לאות ה' לוי"ד ר"ד כוה ד"י, הרי שה הוא שם שד"י שהוא ביסוד צדיק כנודע.

כלומר איתא בע"ח (שער הנסיה פרק מ) הנה נודע כי תמיד הבנים בני ישראל צריכים לעלות מ"ג אל אביהם ואל אמם. בסוד התעוררות התחתון. והצדיקים מעלין בנשמותיהם מ"ג אל המלכות, והם בניה. לכן בחינת הצדיקים הבאים מעולם הבריאה מעלין מ"ג לבניה, והצדיקים הבאים ממלכות מעלין מ"ג למלכות, כדאיתא בע"ח (שער מ"ג ומיד פרק יא) התפלות ועבודות שעושים

ר"ל, דברו הוא לשון יחוד כמ"ש רז"ל בכתובות (דף י"ג א) ראוה מדברת עם איש פלוני וכו' וכחן הוא, כנודע מכתבי האר"י זלה"ה בע"ח (שער הארות המוחן פ"ג). כלומר הקב"ה אמר כביכול למשה ולאהרן שיורו לישראל דרך היחוד הזה, וכן בלשון תרגום דברו הוא לשון הנהגה, כנודע. ר"ל, שמשנה ואהרן ינהגו את עדת ישראל, להורות להם דרך היחוד הזה.

וזהו דברו אל כל עדת ישראל היינו באמירת דבורים קדושים בתפלה ובלמוד התורה הקדושה. לא עוד אלא אפילו כשמדבר בשוק עם זולתו שכל זה הוא בכלל אמירה. וזהו שאמר לאמר היינו בכל אמירה של בר ישראל צריך לכוון ליחוד הזה יאהדונה"י. ואיזה יחוד אמרו משה ואהרן, היינו יחוד התחתון של בעשור שהוא מלכות שמים, כנודע שמלכות נקראת מעשר, לפי שהוא משלים כביכול לעשר ספירות קדושות, כתר חכמה בינה חסד גבורה ת"ת נצח הוד יסוד מלכות. וזהו בעשור

שולחן הטהור

לקט הלכות מספר 'שולחן הטהור' וזר זהב' לרבינו יצחק אייזיק מקאמרינא זי"ע

דין ברכה אחרונה על הפירות. סימן רז

ה. פירוש הברכה^א, 'בורא נפשות רבות' וגדולות ביקרת הערך^ב, וברא אותם עם 'חסרונות' שעדיין חסר לנפשם הרבה ניצוצות, (ועם) [ועל] כל מה שבראת^ג.

מסגרת השלחן

ב. ביקרת הערך. ראה בזה באריכות בספר לקוטי תורה (איוב ד"ה ענין איוב) ובספר הגלגולים (הקדמה טו). ע"ש.

ג. על כל. כצ"ל. וראה באליהו רבה (סק"א) וזה לשונו: מה שכתב הלבוש 'על כל' וכו', כן הסכים רש"ל (בביאורו לטור) וב"ח 'על' בלא וי"ו, אבל מעדני מלך (דף מו סימן ח אות פ) כתב בשם תוספות (ברכות לו. ז"ה בורא) דצריך לומר 'ועל כל' בוי"ו וסיים וזה לשונו, וכן נראה וכן הוא בטור ותלמידי ה"ר יונה עכ"ל. ולעניות דעתי לא דק, דהא בנוסחת הברכה העתיקה [תלמידי רבינו יונה] 'על' בלא וי"ו, אלא מה שכתב בסוף 'ועל' בוי"ו הוא לשונם, ורוצה לומר והאי על כל וכו', וכן מצאתי בכלבו (דף יט) להדיא בשם תלמידי ה"ר יונה, וכן פירש הב"ח דברי התוספות, וכן עיקר. עכ"ל. וכן נראה בדעת רבינו כן.

ד. מה שבראת. מה שכתב שנוסחו 'מה שבראת', ולא 'מה שברא', כן הוא בצידה לדרך (מאמר א כלל ג' פכ"ד), ובארחות חיים (הלכות ברכות סימן ג), ובכלבו (הלכות ברכות סימן פז), ובראב"ן (סימן קצ), ובספר המנהגות, ובסמ"ק (סימן קנא), ובטור ובית יוסף (כאן). וכן כתב מרן האריז"ל בטעמי המצות (פרשת עקב בסופו) וז"ל: גם צריך שתאמר 'על כל מה שבראת להחיות' ולא 'על כל מה שברא' שלא לנוכח. ע"כ. וכן הוא בשער המצות (שם): וצריך לדייק ולומר 'על כל מה שבראת להחיות' כו' לנוכח, ולא 'על כל מה שברא' דרך נסתרה. ע"כ. מובא במגן אברהם (ריש הסימן). ע"ש. וכן בהגהות מהר"א אזולאי לספר הלבוש (סימן רז אות א) ובשו"ע הרב (סעיף ב). אמנם בביאור הגר"א (סק"ד) כתב שהעיקר לומר 'שברא', וראה בחיי אדם (חלק א כלל ג). ע"ש.

ה. להשלים החסרונות. ראה כעין זה בספר דברת שלמה (פרשת וישב, ע"פ כי גונב גונבת) שכתב וז"ל: מה שתקנו בברכה אחרונה בורא נפשות רבות וחסרונם, ר"ל כל מה שנחסר לאדם מחלקו וחיותו ונשמתו, נשלם על ידי אכילתו או מלבושיו ושאר הנאות, אם משליך על ה' יהבו (תהילים נה כג) הוא מדריכו ומזמין לו כפי הנאות לו לחלקו ולנשמתו, כמו שכתוב (שם לו כג) 'מה' מצעדי גבר כוננו' וכו', ולכן כתיב (משלי ג ו) 'בכל דרכיך דעהו'. ע"כ.

א. פירוש הברכה. ראה בטור שהביא שני פירושים על ברכה זו, וז"ל: פירוש הברכה 'בורא נפשות רבות' וכל מה שהם חסרים, ועל כל שאר הדברים שברא בעולם שלא היו הנפשות חסרים מהם אם לא בראן שאינן אלא להתענג בהן 'להחיות נפש כל חי'. ויש אומרים 'בורא נפשות רבות וחסרונן על כל מה שבראת להחיות בהם נפש כל חי'. ע"כ. וראה 'בית יוסף' שהאריך לבארם. ע"ש. וראה במעשה ארג (ברכות פ"ו מ"ח) שכתב וז"ל: ונוסח הברכה ופרושיא, 'בורא נפשות רבות' וגדולות 'חסרונן' עם החסרון שלהם, ובא לכאן להשלים 'על כל מה שבראת להחיות בהם נפש כל חי', נפש דוד כנודע (זוהר ויגש ר.ו.), 'ברוך אתה השם חי העולמים'. ע"כ.

וראה עוד בפירוש הברכה ממרן האריז"ל בטעמי המצות (פרשת עקב בסופו) וז"ל: 'בורא נפשות רבות' אנו אומרים על המים, כי הם בוראים נפשות, בסוד אברהם איבנו ע"ה שהוא סוד המים, ונאמר בו (בראשית יב ה) 'את הנפש אשר עשו בחרן' והבן זה. ברכה אחרונה של מים הוא 'בורא נפשות רבות' ומה שאנו מזכירים בריות הנפשות וחסרונם, שהוא כללות כל הנבראים על המים, הטעם הוא כי המים הם מגדילים כל הצמחים וזרעים וכל חסרוני האדם, ולכן כיון שהמים הם סיבת הכל, אנו כוללים הכל בהם. וכבר ידעת כי כפי הסוד הכל נמשך מן המים שהם החסדים שמהם הנשמות יוצאים לכל הבריות. ע"כ. וכן הוא בשער המצות' שם. וראה עוד פירוש ממרן האריז"ל בספר הליקוטים (פרשת עקב פרק ח) וז"ל: ובברכה האחרונה, שהיא 'בורא נפשות רבות וחסרונם' וכו', רומז המין האחר, לתיקון נפשות המגולגלים, בצומח או בעל חי או במינים האחרים, בכח הברכה, האומר 'בורא נפשות רבות' מברואיו, ובחסרונם, צריכין אנחנו בכח זאת הברכה, 'להחיות בהם נפש כל חי' אשר ברא, והוא שם מגולגל, ובכח הברכה שהוא בא בזה התקון, ובודאי שברוך הוא חי העולמים, ומפליא לעשות דבר גדול כזה. ע"כ. הרי בין שני הפירושים, לפי פירוש הראשון מיירי ממדת החסדים, ולפי השני מיירי לתיקון נפשות המגולגלים. וראה בכף החיים (סימן רד ס"ק לח) ההבדלים בין שני הפירושים. ע"ש. ודעת רבינו שברכת בורא נפשות מיירי מהניצוצות שעדיין חסר לנפשם כדלקמן.

עטרת תפארת

עובדות וסיפורים מרבתינו זי"ע

וְהָיָה לְאוֹת עַל יָדְכָה וּלְטוֹטְפֹת בֵּין עֵינַיִךָ (יג טו)

זליג סופר, והוא היה השליח בדבר. פעם, החזיר רבי דוד את התפלין לאחר הבדיקה, כשהן בדוקות, תפורות ומשקורות כדיו, אולם לאחר התפלה החזיר הצדיק לרבי דוד את התפלין ואמר לו: "לך מהר לביתך ושאאל את אביך אם לא שכח להחזיר את הפרכשיות בתפלין של רבנו תום". חזר הבן הביתה, ולמרבח השתאיתו מצא את הפרכשיות מנחות על השלחן, משמע שהאב שכח להחזיר לתוך התפלין וסגרו כשהן ריקות. בהתפעמות רץ רבי דוד ושאל את הצדיק: "מהיכן ידע מר שאין הפרכשיות מנחות בפתים?" והצדיק השיב: "דוד'ל, לא חשתי בקדשת התפלין בשעה שהנחתי אותן עלי".

תום, והוא שבגלגול הקודם לזה היית גם כן איש פשר וכן תזכר ולא רצית להניח תפלין דרבנו תום, לזה באת עתה בגלגול הזה פעם שנית כדי לתקן להניח תפלין דרבנו תום לבד פתקונה, ותפלין דרש"י כבר קימת פתקונה, לזה היה השגחת הבורא ברוך הוא שיהיו פסולין התפלין דרש"י ולא להניח אלא תפלין דרבנו תום, לזה למה היה לך להניח תפלין דרש"י כיון שתקנת מצוה זו פתקונה, ואל יהיה לך מצוה שום עגמת נפש, עד כאן.

זקן ביתו פ"א מ"ו אופן א' מרבינו אליעזר צבי מקאמרינא

ספר החסיד רבי דוד סופר, כי מדי שנה בשנה, היה רבי יצחק אייזיק מקאמרינא נוהג למסור את התפלין שלו לבדיקה לאביו רבי

שמעתי מרבנו הקדוש רבי ישראל בעל שם טוב טוב זלה"ה שאיש אחד זקן לערך יותר משבעים שנה פתח התפלין של רש"י שלו ומצא שחסר בהם תבה אחת, ובכה מאד על שלא הניח תפלין דרש"י כל ימיו. וכששמעו בני אדם מצוה אמרו לו שישע לרבנו בעל שם טוב זלה"ה והוא יאמר לו מה תקונו, או שיתן לו איזה תשובה לתקן המענת הזה.

מיד נסע להבעל שם טוב זלה"ה, וכשבא לפניו בכה מאד על דבר זה. ואחר שעה מששמע זאת השיב לו הבעל שם טוב זלה"ה הנחת תפלין דרבנו תום. אמר לה, הן השיב לו, אל יהיה לך משום עגמת נפש, כיון שלא באת לעולם הזה אלא להניח תפלין דרבנו

עטרת החסידות

מספרי רבותינו הקדושים ז"ע

ולקבל בני ישראל היה אור במושבבתם: (סמות י כג)

אור תורה ומצות ◊ אור הכללי ואור הגנוז ◊ באמונה שלימה זוכה לאור צח ◊ בהכנעה זוכה לאור וחיות חדש ◊ הצדיק כשיש לו חלישות הדעת יאיר עליו הארה גדולה ◊ אור קדמאה ◊ טועם אור ותענוג בתורה ומצות ◊ מסירות נפש ע"י אור קדמאה ◊ אורות טמירין

אור תורה ומצות

'ולכל בני ישראל היה אור' מת"כ עמודי אור שבכת"ר, תלת או"ר של החסד יומם, שמאיר בנקודת ציון באור אש להבת, אור תורה ומצות, נועם זיו עולם הבא. **'במושבבתם'** בסוד יסוד בת עין, נקודת ציון באשה קראה מושב (פסחים ג.), וחסר ואו תניין, כי עדיין לא היה יחוד אמיתי, אלא התגלות הדעת ואו קדמאה הכנה ליחוד שיהיה לביל פסח, אשר לילה כיום להאיר.

'היכל הברכה' שמות נ.

אור הכללי ואור הגנוז

בחינות אור שהוא שורש הכל וכללות הכל שמושך אותו היסוד, נקרא אור של וי ימי בראשית, והוא אע"פ שירוד האור ממדרגה למדרגה, אינו מתעבה ומתלבש כלל, וכל כך גדלה הארתו למטה כמו למעלה, שהאור הזה אור כללי כולל ארבע ידין, ואור כללי אינו משתנה בכל אתר, ומאיר מסוף העולם ועד סופו במדרגה אחת, כי חסד דעתיק נגלה בלתי התלבשות, ועובר עם החסדים המתפשטים, והוא יומא דאזיל עם כולו יומין, וכללות זה אינו משתנה מהארתו הגדולה אף בהתפשטות.

וזה השורש הוא המאיר וממתיק לעולם אל המתפשטין שמשנתין בירידתן, והאור הזה כשירוד ומאיר לתתא, והוא יורד ממזלא דדיקנא דעתיקא אור גדול ושפע גדול, וכיון שאינו משתנה אין יכולת בקליפה להתגבר ולקבל אור כזה, ואז מתים.

ומאהבת התורה וישראל, נגנו בצדיק וצדק צדיקים שומרי הברית, ונגנו בתורה וטועמים ממנו מתיקות הארות א"ס, ומקבלין הצדיקים את אור הרב הזה, וחיים וקיימים לעד נצחי...

ומאהבת התורה וישראל, כדי שיוכלו ליהנות מאורו הרב ולא יתבטלו חלילה, נשתנה ממדרגתו בצימצום כפי אשר יכולין שְׁאֵת שומרי הברית הלומדין תורה לשמה, ואתה דע לך. ובטעימות אור הזה אמר רשב"י (זהר ח"ג רפח.), אנה כל יומאי אתקטרנא בחד קטירא בקב"ה, כי אור הזה אינו פוסק רגע אחד מלהשפיע אחדות אור א"ס על יסודית הפנימיות, ששם היחוד מתמיד ולא נשתנה כלל, ונגנו בצימצום בצדיק וצדק יסודית הצדיקים בחזונית עולמות, שיוכלו ליהנות מאורו הרב כשהם בכלים, ולא יתבטלו. ולעתיד לבוא יהיה זה בתמידות בחזונית עולמות, ולא יתבטלו בקבלת אור הרב בלתי התלבשות.

ונבוא אל דברי הזהרה (בראשית לא):
מה שאמר יאור דעינא, ידוע כי עיני הוא [מספר] 'חן חסד', ושורשו מעינא טבא דמזלא קדישא, וכשהאור הזה מאיר על אדם הצדיק, יוצא מן הצימצום ומביט ורואה, כיון שאין באור הזה שום מסך ושום התלבשות והשתנות, ודוד טעם בו באור הזה מעין עוה"ב, ושבח ואמר (תהלים לא, כ) 'מה רב טובך אשר צפנת ליראיך'...

חיותו ושכלו אמת לאמיתו אנחנו חיים ומאירים באור שבעת הימים שלו, וכל אלו הבחינות של אורות, הם דרכי עבודה הכנעה וביטול עד 'אין' באהבת ישראל כבבת עין, ובעיני עצמו תולע אבן דומם שוה, ובוזה הבדלה בין טוב לרע, וממשיך על עצמו חיות חדש אור א"ס מתוק האור.

'זהר ח' ח"ד דף קסה.

הצדיק כשיש לו חלישות הדעת

יאיר עליו הארה גדולה

הצדיק כשיש לו חלישות דעת הרבה, עד שנעשה אין ממש בטל ומבוטל, אז יאיר עליו הארה גדולה אור חדש מתוק האור וטוב, אז נעשה בריה חדשה ממש ואינו מרגיש בעיניו עוה"ב.

'זהר ח' ח"ה דף קמא.

אור קדמאה

לכל נשמה יש מלבוש וכיסוי אלוה חסדים, בסוד אור קדמאה שיש לכל נשמה חלק אור, שכבר כולו נתברר והוא כולו טוב, כדי שעל ידי סיוע שלו יוכל לברר כל הבחינות הצריכין בירור ע"י מצות ותורה צלם וכלים כידוע, וע"י לבוש זה שכולו טוב נותן בו אור ומתיקות מתוק האור, ומזה האור יש בו כח להשליך הרע ולברר הטוב, והוא בסוד (דברים לב, יא) 'כנשר יעיר קנו', וכל האורות מתלבשין באור קדמאה לשמרם מן החיצונים, באופן כי המסייע לעבודת הש"י אינו רק זה הלבוש מבחינות אור קדמאה, ואפי' השפע והארה ומתיקות שנותנים מן השמים אל אדם הכשר, הכל ע"י אור לבוש עליון זה...

'זהר ח' ח"ה דף קד :

טועם אור ותענוג בתורה ומצות

מי שיש לו חשק, משתוקק על תורה לשמה בדביקות ומצות באור ושמחה וחיות, יש לו עליו ערער... ואז מתגברין עליו הקליפות, וימרריהו במרירות עצבות ומרה שחורה, וטועם טעם מיתה הרבה פעמים, והוא מתגבר עליהם לעסוק בתורה בדוחק ועוני בפרישות הגדול, אז פתאום ותתישב ריחו שמאיר עליו אור קדמאה... ובוזה הולך להכריע הרע, ע"י שטועם אור ותענוג בתורה ומצות.

'זהר ח' ח"ב דף תלט :

מסירות נפש ע"י אור קדמאה

לכל נפש מישראל יש לו חלק מאור קדמאה, חלק אלוה נקודת יהדות, וכשמאיר בו אור הזה, מקבל עליו מסירות נפש ארבע מיתות בשמחה ובאהבה...

'זהר ח' ח"ב דף שצה :

אורות טמירין

כד אתקדש שמיה באתגליא, נמשכין כל האורות טמירין אל כורסי יקרא, דכתיב (ויקרא כב, לב) 'ונקדשתי בתוך בני ישראל' (זהר פקודי דף רלא). בלב רעויות דלבא, למסור ולקבל עליו מסירות נפש על קדושת שמו בקריאת שמע, לכך 'בתוך בני ישראל אני ה', מספר ישמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד, אלק קי"ח.

'זהר ח' ח"ד דף רכג :

מה טעמא אתגניז (זהר ש), היינו מה טעמא אתגניז דוקא בתורה ובצדיקים, ולזה משיב דאם היה נגנוז ונתלבש בכמה לבושין ובהשתנות מדרגא לדרגא, היה נהנין מהם חייבי עלמא מהאי אור המתוק אור חיות אלהות אור א"ס, השתא דנהיר מסייפי עלמא עד סייפי עלמא בעת שמתפשט, אין בו השתנות, וחייבי עלמא הקליפות מתים בהתגלות האור הזה, ולכן אינו מתפשט כלל ועומד בכללות למעלה.

וכשמתפשט להאיר, נגנו בתורה ובצדיקים, להטעים להם מעין עוה"ב בעוה"ז, וחייבי עלמא פוגמי הברית ואין עוסקין בתורה לשמה לא יהנו מאור הזה, גם לא ימותו שהרי נגנו הוא בתורה ובצדיקים, 'ורשעים בחשך ידמו' (ש"א ב, ט). ולעתיד לבוא כשיתבער הרע מן העולם ויהיה ביטול הקליפות, אזי יונגלה כבוד ה" (ישעיה מ, ה), ויתגלה האור הזה לעיני כל ח'י, כמו שהוא נתגלה לצדיקים אמיתים בעולם הזה...

'זהר ח' ח"ה דף קמו :

באמונה שלימה זוכה לאור צח

כשידע אדם שבכל תנועה שם אתו עמו אלופו של עולם, מיד יתפרדו כל פועלי און (תהלים צב י), ונתבטל הרע ונשמתו מאירה באור צח.

'זהר ח' ח"ב דף תב :

בהכנעה זוכה לאור וחיות חדש

ואתה דע אחי הנעים, שכל אלו הבדלה הכנעה המתקה, שגילה לנו **מון אור צח מצוחצח אור שבעת הימים מון קודש קדשים** (דגל מחנה אפרים ח"י שרה ד"ה והאיש), אשר מפיחה אנחנו חיים עד היום, בהתגברות הרע בדור הזה, לא היה יכולת לעמוד בין ערב רב כלל, אלא מאורו ושפעת

